

Sklenila se je sledeča resolucija:

"Učiteljstvo, zbrano v Učiteljskem društvu za šmarski in rogaški okraj, sklene bojkotirati vse liste, ki blatio naš stan in delovati z odkrito in resnično besedo tudi med ljudstvom, da isto spozna svoje demoge in se odvrne od njih." — To resolucijo priobčujemo z namenom, da se ozro nanjo tudi druga društva in da deluje vse slovensko učiteljstvo v tem smislu.

Končno se določi, da zborujemo prihodnjič v Šmarju dne 25. sušca t. l. — Torej na snidenje takrat. — è.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v nedeljo, 1. dan sušca t. l. ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli. Vspored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Razna dela pri čebelah med letom. (Predava tov. Wesiak.) 4. Potovanje in Prago, poroča tov. Klemenčič. 5. Druga prostovoljna predavanja. 6. Slučajnosti in nasveti. K polnoštevilni udeležbi vabi Žihet, t. č. predsednik.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 5. sušca t. l. ob pol 10. uri v Slovenski Bistrici s sledenim vzopredom: 1. Petje. — 2. Zapisnik. — 3. Dopisi, počila predsednika in socialnega odseka. — 4. O celjskem shodu zastopnikov v okr. šolskih svetih. Tov. Polanec. — 5. "Zvezina" pravila. Tov. Vršič. — 6. O roditeljskih sestankih. Tov. Hribnik. — 7. Volitev člana v upravnem odboru "Zvezne". — 8. Slučajnosti.

Tovarišice in tovariši, posnemajmo gledi organizacije druge stanove, ne zastajajmo!

Polnoštevilne udeležbe se nadeja odbor.

Goriško.

Učit. društvo za sežanski šol. okraj zboruje na Repentabru v četrtek, dne 27. t. m., ob 10. uri predpoldnem. Vspored: 1. Počilo predsednika in delegata z učiteljskega kongresa na Dunaju. 2. Citanje zapisnika. 3. Referat: Tehnika (nadaljevanje). 4. Naš položaj (razgovor). 5. Eventualni predlogi. K obilni udeležbi vabi vladljuno odbor.

Srednješolski vestnik.

** Izprememba pri maturi. Koncem marca izide naredba načnega ministrstva o izpremembi določb za zrelostne izpite na gimnazijah. Novo bo to, da se odpravi vse pismene naloge, razen prevodov iz latinsčine in grščine v materni jezik in stilističkega sestavka v nemščini. Abiturienti pa si bodo sami smeli izbirati med tremi temati: iz zgodovine, prirodoslovja in iz splošne prosvete. V tej poslednji nalogi naj maturanti pokažejo, v koliko so v slovstvu doma, svojo zrelost in inteligenco.

** Smrtna kosa. V Kopru je umrl v petek 14. t. m. bivši ravnatelj učiteljskega v Kopru Ivan Revelante, star 85 let. Pokojnik je bil vitez Franc Jožefovega reda. R. i. p.!

** Na goriškem e. kr. ženskem nětelišču je bilo konec I. poletja 1907/8, in sicer na a) izobraževališču skupno 301 gojenka, b) moški vadnici skupno 444 učencev, c) dekliški vadnici skupno 295 učenc, d) na mešani nemški dvorazredni vadnici skupno 112 otrok, skupno je bilo vse mladine na tem zavodu 1152. Od teh je dobro uspelo, in sicer na a) izobraževališču 275, b) moški vadnici 360, c) dekliški vadnici 247, d) mešani nemški dvorazredni 89. Torej skupaj 971. — Ako se odobje število ouih gojenk, oziroma učenk in učencev, ki se niso mogli klasificirati zaradi bolezni, in sicer na a) izobraževališču 9, b) dekliški vadnici 2, c) deški vadnici 17, d) nemški vadnici 3, to je 31, potem ostane slabih uspehov na a) izobraževališču 17, b) dekliški vadnici 46, c) deški vadnici 67, d) nemški vadnici 20, skupaj 150 ali 13%, t. j. 87%, ta zavod obiskajočih je dobro uspelo. Specjalno steje učiteljišče kot tako 93-88% povoljnih uspehov.

Književnost in umetnost.

Snujmo ljudske knjižnice! Navod za ustanavljanje ljudskih knjižnic in poslovanje knjižničarja ter seznam za ljudske knjižnice porabnih knjig. Uredil jur. A. Pleško. Izdal in založil fer. društvo "Prosveta". Cena 20 h. — Temeljito sestavljena knjižica bo dobro služila vsem tistim, ki se bavijo s tem velevažnim kulturnim vprašanjem.

Kulturno delo.

— Za družbo sv. Cirila in Metoda naj se nabirajo skrbno rabljene jubilejske poštne znamke; te utegnemo v doglednem času dobiti precejšnjo vrednost. — Tudi stari denar zlat, srebrn ali bakren, je družbi dobrodošel.

— Knjižnice za mladino. Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani javlja, da namerava ustanoviti več knjižnic za mladino po obmejnih krajih. Zaradi tega se obrača

s prošnjo na slovenske rodoljube, da naj ji blagovolijo poslati nekaj mladinskega čtiva, da na ta način pomagajo uresničiti to namero.

+ V Breginju so ustanovili po vztrajnem prizadevanju tamošnje učiteljice-voditeljice Marice Perinove bralno društvo "Stol". Da bo društvo dobro uspevalo, dokazuje to, da se je vanje vpisalo takoj že nad trideset članov.

+ V Komnu se je "Bralno društvo" preosnovalo ob novem letu na demokratični podlagi. Med drugim se je pri zadnjem občnem zboru sklenilo ustanoviti "Ljudski knjižnico". To se že uresničuje. Naročena je omara, nekaj denarja se je že dobilo in zavedno starešinstvo je dovolilo "Ljudsko knjižnico" podpirati z mesečino 10 K. Obenato se podpore in knjige tudi od drugih strani. Vedno naprej za napredok, svobodo in omiku!

+ **Javna ljudska izobraževalna knjižnica v Izlakah.** Tovariš Fort. Lužar v Izlakah je osnoval za izobrazbo ljudstva knjižnico, ki ima poleg pridobivanja knjig in časnikov tudi namen, dejansko pospeševati splošno izobrazbo ljudski šoli odraslih oseb, da prireja javne poučne shode in predavanja, deklamacije, petje, razne predstave in zavave. Torej je urejena knjižnica na društveni podlagi z ozirom na socialne razmere kot združitev kakega bralnega in izobraževalnega društva. Pravila je potrdila c. kr. deželna vlada. Redni član je vsakdo obojega spola, ki je dovršil 14. leto in izstopil iz sole. Vstopnila znaša 10 h in prispevek za vsako izposojo knjige 2 h. Vsak društvenik prevzame tudi dolžnost pridobiti, kjer mogoče, še kakega novega društvenika. Odbor obstoji iz predsednika, knjižničarja in blagajnika. V slučaju razdržitve društva pripada društvena lastnina lokalni učiteljski in šolski knjižnici. — Knjižnica je prejela od domače posojilnice jubilejski dar v znesku 150 K. Ker je poleg drugih darov tudi medijski grascak g. Fr. Celestina dal 27 K kot darilo neke kupčije, je pričetek knjižnice dobro zasnovan, in ljudstvo hodi že pridno ob nedeljah po maši po knjige.

Politiški pregled.

* Konflikt med Avstro-Ogrsko in Rusijo. Med branilce barona Aehrenthalja se je uvrstila sedaj tudi klerikalna "Reichspost" z nekim dopisom iz Petrograda. Z ostromi napadi na ruskega ministra za vnanje stvari spaja dopisnik krščansko-socialnega lista dunajskega trditev, da je baron Aehrenthal oficialno prijavil svoje osnove ruskemu poslaniku na Dunaju, Urusovu, ki da jih je nemudoma sporočil dalje v Petrograd. Na podlagi te trditve obdolžuje dunajski list Izvolskega "intrigiranja proti Avstriji". Kar trdi "Reichspost", bi bil zares imeniten argument, ako bi bilo — resnično!! Da pa ni resnično, izhaja iz omenjenega govora barona Aehrenthalja samega v seji delegacije dne 12. t. m. Aehrenthal se je namreč branil, rekši, da zaradi gradnje železnice ni potreben sporazumljene z vlastmi, ker v tej aferi ima opraviti le s Turčijo. S tem je vendar dovolj jasno priznano, da Aehrenthal ni obvestil Rusije o svojih namenih, in s tem odpadejo kakor neopravljena vsa očitanka na adreso Izvolskega. Ta slučaj kaže zopet, le, kako prav je trdil delegat Kramar v isti seji avstrijske delegacije, ko je rekel, da je Avstriji vedno nedostajalo notranje resničnosti nje politike!

* Trgovinska pogodba med Avstro-Ogrsko in Srbijo — sklenjena. Pogajanja med Avstro-Ogrsko in Srbijo so zaključena in je sklenjena trgovinska pogodba med obema državama. Treba samo še tekstirati novo pogodbo. V Avstro-Ogrsko se bo na leto iz Srbije uvozilo: 35.000 komadov goved in 70.000 prešičev. Avstro-Ogrski veterinarji bodo vršili pregled skupno s srbskimi veterinarji. Prevoz mesa skozi Avstro-Ogrsko bo neomejen. Po novi trgovinski pogodbi je zavarovana industrija Srbije.

* Delokrog ministrstva za javna dela. Ministrski svet je določil kompetenco novega ministrstva za javna dela. V novo ministrstvo se pritegnjejo največ razne agende iz ministrstev za notranje stvari, poljedelstva in trgovine. Številni agend, ki se jih odtegne trgovinskemu ministrstvu, bo več, nego se je mislilo, ker bo novemu ministrstvu predeljeno patentstvo in meroizkustvo. — Novo ministrstvo bo sestavljeno iz treh poslovnih skupin: prvi skupini pripadajo vrhutalne in cestne stavbe, nadalje водne stavbe, v kolikor so spadale sedaj pod ministrstvo za notranje stvari; dočim se gradnja kanalov, ki spadajo v resort trgovinskega ministrstva, ne izloči iz tega. Ta poslovna skupina bo zasnovana popolnoma iz ministrstva za notranje stvari. — Druga poslovna skupina se pa, kakor omenjeno, razširi, zakaj razen pravih stvari v pospeševanje obrti, obrtnih poizkusnih zavodov in obrtnega pouka, pride v to skupino tudi se patentstvo in meroizkustvo, pozikušanje ročnega strelnega oružja in neke stvari prometa s tujci. Ta skupina bo sestavljena iz agend trgovinskega ministrstva. — K tretji skupini pripadajo agende,

ki so bile doslej združene v rudarskem oddelku poljedelskega ministrstva.

* Za Bosno in Hercegovino. Avstrijske delegacije odsek za zunanje stvari je razpravljal o kreditu za Bosno in Hercegovino. Poročevalc vitez Vuković je kritikoval osamljujočo politiko v Bosni in Hercegovini, zaradi česar sta te dve deželi političko in komercialno ločeni od sosednih dežel Hrvaške, Dalmacije in Slavonije, s katerimi sta v narodnem in kulturnem oziru spojeni. Reforme se izvršujejo prepočasi. Ljudsko zastopstvo v Bosni in Hercegovini se mora iznova priporočati skupnemu finančnemu ministru. Nadalje se je govornik obširno bavil s kmetijskimi razmerami in određbami za povzdigo kmetijstva. Z novim tiskovnim zakonom bi se bil moral izdati tudi zakon o osnovanju društva in svobodnem shajanju. Razen disciplinarnih predpisov za uradnike je treba izdati službeno pragmatiko in zakon o sodnikovi neodvisnosti. Govornik je končno zahteval obvezni šolski obisk v mestih, reformo občinskega reda in justične uprave. — Delegat dr. Kramar se je zavzemal za to, da se da prebivalstvu Bosne in Hercegovine ljudsko zastopstvo.

* Socialnopolitički odsek trgovinskega ministrstva. Nova socialnopolitička sekacija trgovinskega ministrstva bo obsegala: 1. delavsko statistiko, 2. delavski svet, 3. obrtno nadzorstvo, 4. domače delo. Delavsko zavaranje ostane stvar ministrstva za notranje zadeve. Novo delavsko ministrstvo bo le nekaka kompromisna naprava. Sicer bo imelo v svojem področju dve važni delavski stroki: rudarstvo in obrtno zakonodajavo, toda nova sekacija trgovinskega ministrstva in notranje ministrstvo bosta imela v rokah najvažnejši del socialnopolitičkih agend. — V notranjem ministrstvu se ustavljajo posebni državni zdravstveni urad, ki ga bo vodil odličen strokovnjak. V njega področje bo spadalo vse javno zdravstvo, nadzorstvo nad zdravstvenimi blagovornimi zavodi in napravami ter vse socialne odredbe, ki so v zvezi s higieno. — V ministrstvu za notranje zadeve se ustavljajo tudi posebna sekacija za izseljeniške in vseljeniške zadeve.

* Izprememba davčnega sistema. Finančni minister Korytowski je v seji proračunskega odseka razvila svoje nazore o bočnem državnem finančnem načrtu. Omenil je, da namerava predložiti zakonsko osnovo o izpremembi davka na dediščine. Vendar je mnenja, da bo ta davek dal državi le par milijonov. Vlada pa misli, da bi se v zvišanju davka na žganje našla velika davčna sila, ki bi tudi mnogo pripomogla k ozdravljenju deželnih financ. Nadalje je razpravljal minister o reformi dohodninskega davka. On je mnenja, da sedaj še ni pravi čas o tem kaj gotovega sklepati. Pač pa vlada resno misli na obdobjenje z drugim tudi o zvišanju davka podjetjem, ki morajo polagati javne račune. — V zadevi zemljiškega davka je vlada mnenja, da je potrebna njega izprememba. Posebno je sedanjih način odpisovanja davka nedostaten in se mora gledati, da se zemljiški davek čimprej drugače uredi. — Kakor je videti, kaže vlada pač nekoliko dobre volje, a si se sama ni na jasnom, kaj in kako hoče ukreniti glede davkov.

* Poljaki se imeli v Berlinu velik shod, na katerem se je slovesno protestiralo proti nemškemu nasilstvu ter izreklo Čehom priznanje, ker podpirajo borbo Poljakov.

* Zakon v varstvo otrok. Angleška vlada je predložila poslanski zbornici široko začrtan zakon v varstvo otrok. Vse že obstoječe tozadovne zakonske določbe se kodificirajo v korist otrok do 16 let. Poleg tega imajo stopiti v veljavo nova stroga določila. Kaznivo se bo n. pr. prodajanje smodk, smlać, papirja za cigarete deci. Policeja bo smela otrokom konfiscirati tobak in potrebščine za kajenje. Zakonski načrt odpravlja vse zaporne kazni za prestope otrok. Ustanovi se posebno sodijo, ki bo kaznovo prestope otrok.

* Bosna In Avstro-Ogrska. Sarajevski občinski svet je po dnevne hudi debati sklenil s 18 proti 13 glasom, da se avstro-ogrski državljanji, živeči v zasedenih pokrajnah, nimajo smatrati za volilce, ker so pravzaprav inozemci. Ta sklep je posledica akcije, ki gre za tem, da se naglaša suvereniteta sultana in markira posebni položaj Bosne in Hercegovine.

* Volitve na Hrvaškem. V volilni borbi, ki je dosegljiva že vrhunec političke razburjenja, se poteguje v 88 okrajih okolo 230 kandidatov za poslanstvo v sabor. Postavilo je kandidate 9 strank. — Hrvaški ban Rauch hoče na vsak način strmoglavit koalicijo in poseza v volilni boju z grožnjami in z denarjem. Od ogrske vlade je dobil že okolo 200.000 kron za volitve. — Volilni boj se je začel v zuhamenju prelivanja krvi. V Udbini (Slavonija) je bilo ljudstvo ogorenlo na vladnega kandidata in mu je priredilo burno demonstracijo. Orožniki pa so kar streljali in eden iz naroda je mrtev, pet pa težko ranjenih. Ali se vračajo Khuenovi časi?

* Klerikalna "svoboda". Pater Zahradnik, član premonstrantskega reda, je pristaš češke agrarne stranke in tudi državni poslanec. Sedaj kandidira kot agrarec tudi v deželni zbor. — Ker pa v istem okraju kan-

didira tudi klerikalec, je seveda treba p. Zahradniku zamašiti usta. Zato je opat p. Zavral prepovedal Zahradniku prijeti volilne shode. V češki javnosti, posebno v agrarnih krogih, je zbulido to velikansko ogorčenje.

* Marijan Derenčin. V Zagrebu je umrl odvetnik in hrvaški književnik dr. Marijan Derenčin. Pokojnik je bil izreden govorik, učen jurist in eden najuglednejših odvetnikov na Hrvaškem, književnik in politik.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebl. Tov. Anton Pesek, šolski vodja v Narepoljah, s pripomino: "Čeprav mi bolezen povzroča obilo stroškov, vendar bom tudi jaz dal jubilejski dar in pošljam za januar 2 K; za februar in ostale mesece t. l. mi pa blagovolite poslati čekovne položnice. G. Josip Hafner, magistratni uradnik v Ljubljani, 5 K; skupaj 7 K; zadnji izkazanih 509-24 K; doslej darovanih 516-24 K. Bog plati!"

Vestnik.

Tov. E. Gangl, kandidat za deželne poslanca mesta Idrije, je na volilnem shodu dne 9. t. m., kjer je razvila svoj program, slovenč na principih narodnosti, svobode in demokracije, govoril tudi o kulturnem vprašanju, poudarjajoč, da stavlja to vprašanje na celo vseh vprašanj, "Prepričan sem", da dejal govorik, "da ne osvoji iz trdih spon birokratizma in klerikalizma našega ljudstva nič prej in nič gotovejše nego izobrazba. Tega prepričanja so tudi sovražniki ljudstva, zato zavirajo napredek šolstva in tiste učiteljstvo v bedo in odvisnost. Samo prosvetljeno ljudstvo more biti deželno-blagih sadov vso-življivajoče kulture. In samostvo, ki je popolnoma neodvisno, more izvrševati svojo visoko nalogu. Govore, da je naš državni šolski zakon biser avstrijskega zakonodajstva. A jaz pravim, da je ta biser oskrjen s temi temnimi pegami, ki jih je črna mačka nosila nanj s svojimi umazanimi tacami. Te madeže treba odstraniti: svobodno naj se razvija moč šole, neovirano naj služi svojemu namenu, da stopimo tudi mi v vrsto kulturnih narodov. Poslanec našega mesta naj pa po posredovanju deželnega šolskega sveta vpliva na rudniški erar, da ustvari na idrijski rudniš